

zich deze hyperplasie van grijze zelfstandigheid langs de geheele uitgebreidheid der hersenschors uitbreidt, naar voren reikt zij tot op de helft van het corpus striatum. In de voorste hoorns was het ependyma hier en daar zeer vast en met fijne granulatiën bedekt. Nervi optici en tractus nervorum opticorum, benevens de bulbi olfactorii afgeplat. De corticale zelfstandigheid der voorste lobi was niet breeder dan gewoonlijk, anaemisch en macroscopisch niet merkbaar veranderd. Die der convexiteit vertoont de witte middenstreep breeder dan gewoonlijk, ja zelfs, op sommige plaatsen twee middenstrepen. Naar aanleiding van die witte middenstreep, merkt de schrijver in eene noot het volgende op: het komt hem voor, bij het grootte verschil, dat nog heerscht in de aanname van het aantal lagen van de corticale zelfstandigheid der hersenen, als het doelmatigst, om drie lagen aan te nemen, zoo als die zich met het bloote oog, vooral in de achterste lobi het duidelijkst laten onderscheiden, namelijk eene witte middenstreep, die voornamelijk uit dwarsch verloopende zenuwvezels bestaat en als middelste laag de grijze hersenschors in eene buitenste en binnenste grijze laag verdeelt. (Dat zulks zich aldus bijna constant in de achterste lobi vertoont, was ons reeds vroeger in het oog gevallen, Ref.) Vormen zich nu twee middenstrepen en scheidt zich eene meer wit gekleurde laag van de buitenste grijze laag af, dan komt men tot de zes lagen, die vele schrijvers met KÖLLIKER aannemen. Maar het zou van den leeftijd en van pathologische toestanden afhankelijk zijn of die middenstreep scherper afsteekt of dat zij somtijds wel drievoudig is, en hieruit zou dan ook het verschil in zienswijze der schrijvers op dit punt moeten verklaard worden.

Microscopisch gaven die eilandjes de gewone elementen der grijze hersenzelfstandigheid, even als dat in de vorige waarnemingen van dien aard het geval geweest was. Onder de punten van onderscheid, wat de hier besproken organen betreft, tusschen dit geval en dat van VIRCHOW, waarbij het ook een idioot-epilepticus gold, merkt MESCHÉDE' nog op, dat in het laatstgenoemde de nieuwvormingen uitsluitend in een der voorste hoorns gevonden werden; terwijl daarbij tevens hyperostose van den schedel en hydrocephalus aanwezig was. Dan bestond nog dit verschil, dat in de waarneming van VIRCHOW die knobbeltjes in het oog vallend uitpuilden buiten den wand der hersenholte.

Deze laatste omstandigheid deed VIRCHOW overhellen tot het vermoeden, dat deze nieuwvormingen in latere perioden van het leven kunnen ontstaan zijn, ook op grond van twee latere observaties van diezelfde anomalie bij bejaarde mannen, waarbij die knobbeltjes hetzelfde voorkomen hadden en op grond daarvan, dat hij eenmaal in eene ovariaalcyste eene groote massa nieuwgevormde grijze hersenzelfstandigheid vond, — daarentegen is MESCHÉDE meer geneigd, om ze als congenitaal te beschouwen.

A. H. VAN ANDEL.

---

—>>>❁<<<—

## BOEK AANKONDIGING.

---

*Beschrijving van eenige in het strand van Walcheren gevonden schedels en van een Cranium osteoscleroticum.* Door Dr. J. C. DE MAN, Lector in de Anatomie aan de Geneeskundige School te Middelburg. Overgedrukt uit: *Archief*, Deel VI, uitgegeven door het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen. Middelburg, J. C. en W. ALTORFFER, 1865. 8<sup>o</sup>.

De Middelburgsche Geneesheer P. 'SGRAEUWEN was in het bezit van een' schedel, die vóór omstreeks 80 jaren, volgens hetgeen men beweert, in den dijk van West-Ka-

pelle gevonden zou zijn. Na den dood van den Heer 'sGRAEUWEN werd die schedel aan het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen geschonken. Het voorwerp is eigenlijk meer een schedelfragment dan een schedel te noemen; een voorbeeld van osteoporose, met monsterachtige verdikking van de beenderen, die daarbij ongemeen zwaar zijn geworden. Niet slechts de aangezichtsbeenderen ontbreken — maar ook de grondvlakte van den eigenlijk gezegden schedel, het grondstuk des achterhoofsbeens en het wiggebeen (gelijk ook de pyramide van het regter slaapbeen) is verloren gegaan, en echter is het gewigt van dit fragment 3100 grammen!

Er was eene traditie, dat deze misvormde schedel, die van een antediluviaansch (lees antediluviaansch) mensch (blz. 68), was geweest, maar de schrijver zegt: "zulke menschenrassen hebben er nooit bestaan", hetgeen wij aldus opvatten, zulke menschenrassen, als waarbij eene schedelvorming gewoon was, als wij in dit schedelfragment waarnemen, hebben er nooit bestaan. Het kon echter, zoo dit des schrijvers meening is, wel eenigzins duidelijker uitgedrukt worden. Hoe het zij, deze, door de vreemde ingenomenheid van den vorigen bezitter met een zekeren nevel omgeven schedel was niet in het bezit van het Zeeuwsch Genootschap gekomen, of al spoedig wenschte men (blz. 4) afbeeldingen er van in het *Archief* bekend te maken. Deze wensch gaf aanleiding tot het opstel, waarvan ik den titel boven heb medegedeeld. Twee afbeeldingen in steendruk, ter natuurlijke grootte, helderen het voorwerp genoegzaam op, waarbij vooral ook eene bultachtige verhevenheid langs de *linea temporalis* onze opmerkzaamheid trekt. Bij de beschrijving heeft Dr. DE MAN ook de vermelding gevoegd van soortgelijke schedels, die door vroegere schrijvers waargenomen zijn.

Heeft Dr. DE MAN door deze beschrijving aan de Pathologen eenen dienst bewezen, ook de Craniologen, d. i. de op schedelvorm bijzonder lettende onderzoekers der natuurlijke geschiedenis van den mensch, heeft hij aan zich verplicht door eene beschrijving van twee-en-twintig schedels en fragmenten van schedels, die in eene oude begraafplaats op Walcheren gevonden zijn. Uit eenige bij de lijken gevonden munten meent men te kunnen opmaken, dat deze graven bij Domburg tot voor de twaalfde eeuw opklommen. De schedels zijn gemiddeld 524 m.m. in omvang, 184 m.m. lang en 137 m.m. breed.

Schedels van bejaarde lieden komen er (naar de tanden vooral te oordeelen) niet onder deze voorwerpen voor. De schrijver vermoedt, dat de tusschenpoozende koorts toen den levensdraad spoedig afsneedt (in dit antiperuviaansche of liever anteperuviaansche tijdperk).

Gaarne zouden wij van den Heer DE MAN vroeger of later nadere beschrijvingen en ook eenige afbeeldingen van die oude schedels ontvangen. Ondertusschen danken wij hem voor hetgeen wij hier ontvingen.

J. v. D. H.



## B E R I G T E N .

### BUITENLAND.

**LONDEN.** — *The Medical Times* van 12 Mei l.l. bevat de publicatie, door den Privy Council in *the London Gazette* medegedeeld, op welke wijze bij de aankomst van schepen, waarop zich gevallen van cholera hebben voorgedaan, in de havens van het koninkrijk moet gehandeld worden. In het Parlement werd op een streng toezigt op de havens van Liverpool, Cork, Hull en Queenstown aangedrongen.

— Hetzelfde blad deelt mede, dat zich op het stoomschip *Virginia*, op dezelfde